

*Lees
het nu!*

Historiek van de Schouwburg

Van “Kinema en schouwspelzaal” tot bibliotheek

Het gebouw waarin de huidige Maldegemse bibliotheek gevestigd is, heeft een rijke en fascinerende geschiedenis. In deze brochure nemen we je mee op reis doorheen de tijd.

V.U. Burgemeester Koenraad De Ceuninck Sint-jansherenplein 7, 9990 Maldegem / Niet op de openbare weg gooiën a.u.b.

maldegem.be

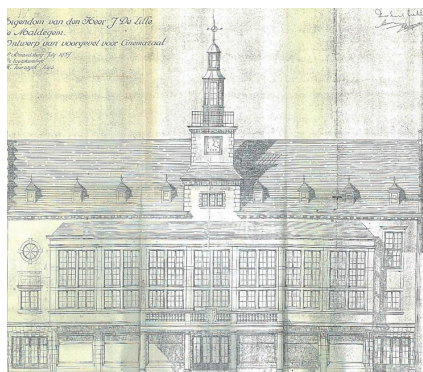
Inleiding

De Maldegemse bibliotheek heeft een rijke en fascinerende geschiedenis die teruggaat tot de tijd waarin het gebouw een heel andere rol vervulde.

In deze brochure nemen we je graag mee op reis doorheen de tijd: van vóór de eerste steenlegging van de Schouwburg tot en met de transformatie naar de moderne bibliotheek die we vandaag kennen.

Inhoudstafel

“Kinema en schouwspelzaal” (1927 - 1964)	3
De Schouwburg tijdens de oorlogsjaren	7
Een nieuwe start voor de Schouwburg	12
Van bioscoop naar dancing en feestzaal (1964 - 1986)	14
Op zoek naar een nieuwe bibliotheek (1970 - 1984)	19
De bibliotheek komt in de Schouwburg (1985 - 1989)	26
Reorganisatie en renovaties van de bibliotheek (2016 - 2023)	29
Bibliotheek: van fichebak tot harde schijf	32
Colofon	34

De originele tekening van de gevel van de Schouwburg in juli 1937, ondertekend door de bouwkundige Valentin Vaerwyck die de verkaveling van de afspanning Sint-Barbara heeft ontworpen.

2

“Kinema en schouwspelzaal” (1927 - 1964)

De geschiedenis van de Schouwburg is nauw verbonden met de Maldegemse familie De Lille. Victor De Lille (1863 - 1940) is schrijver, fotograaf, volksvertegenwoordiger (1929 - 1932) en uitgever van de “Duimpjesuitgave” en het weekblad “t Getrouwe Maldegem”.

Vanaf 1930 zoekt zijn zoon Gabriël een zaal voor “De Maldegemsche Revue”, filmpjes over allerlei gebeurtenissen in Maldegem.

Omdat de De Lilles politiek niet aan hun trekken komen in de katholieke Gilde en de liberale Cecilia, gaan zij op zoek naar een andere locatie.

Vanaf 1932 gaan de revues door in de “Schouwburg”, een omgebouwde weverij in de Katsweg, eigendom van de De Lilles. Jozef De Lille, broer van Gabriël, wordt bij de verkiezingen van 1932 verkozen tot volksvertegenwoordiger (Vlaams Nationale Volkspartij) en wordt in 1933 ook kortstondig burgemeester van Maldegem (Christen Vlaamse Volkspartij).

Na een bezoek aan de VS vat hij het idee op een heuse schouwburg te bouwen in het centrum. Hij gaat op zoek naar een geschikte bouwplaats, de afspanning Sint-Barbara geniet zijn voorkeur.

12 april 1927

De gemeente Maldegem verwerft na openbare verkoop de afspanning Sint-Barbara, eigendom van de erfgenamen Tytgadt, op de hoek van de huidige Schouwburgplaats en Marktstraat. Een belangrijke reden voor de aankoop is de reeds in 1924 geplande verbreding van de drukke staatsbaan Brussel-Oostende, die pal door het centrum loopt (de huidige Marktstraat). Eén van de bidders was Gabriël De Lille.

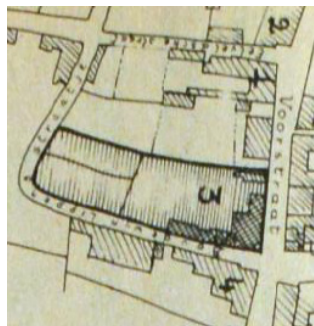

De afspanning Sint-Barbara, op de hoek van de huidige Schouwburgplaats en Marktstraat. Links de woning Verkindere, in het midden het “Tramstraatje”.

3

6 januari 1932

Opening van de "Schouwburg" in een omgebouwde weverij van de familie De Lille in de Katsweg. De zaal wordt eerst aangekondigd als "Vrouw Courtmanszaal", in de volksmond spreekt men van "den ossestal". Er zijn 308 zitplaatsen met modern comfort. Tot 1937 worden er met succes films vertoond en wordt er ook toneel opgevoerd. Er zijn zelfs plannen voor een volledig nieuwe zaal in de Katsweg.

Lot nr. 3 is de afspanning Sint-Barbara (situatie 1840), in 1927 aangekocht door de gemeente. Lot nr. 4 is de woning Verkindere, die nog steeds bestaat.

17 april 1934

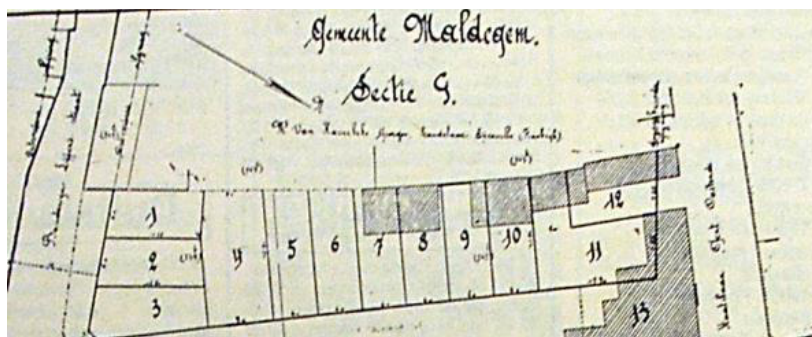
Na de annulatie van de geplande verbreding van de staatsbaan in het centrum, besluit de gemeenteraad om Sint-Barbara opnieuw te verkopen. De staatsbaan, de huidige N9, zal volgens het nieuwe tracé ten zuiden van het centrum worden aangelegd.

10 december 1934

Jozef De Lille dient bij de gouverneur een aanvraag in voor een "toneel- en kinemaschouwspelzaal" op het perceel achter de afspanning Sint-Barbara, dat nog eigendom is van de gemeente.

12 januari 1935

Jozef De Lille ontvangt toestemming om een "cinema- en tooneelzaal" in te richten op het perceel achter de afspanning Sint-Barbara. Opmerkelijk is dat dit perceel op dat moment (nog) niet in zijn bezit is.

De verkaveling van de afspanning Sint-Barbara, die de gemeente verkoopt in augustus 1935. De familie De Lille verwerft de percelen 5 t.e.m. 9, waarop de Schouwburg zal gebouwd worden.

5 augustus 1935

De gemeente Maldegem besluit de afspanning Sint-Barbara te verkavelen (13 loten) en openbaar te verkopen. De Gentse architect Valentin Vaerwyck ontwerpt de voorgevels op de kavels.

19 augustus 1935

Jozef De Lille koopt (met "stroomannen") de vijf centrale percelen, met de bedoeling daar een nieuwe schouwburg op te richten ter vervanging van de "Schouwburg" in de Katsweg.

12 mei 1936

Start van de sloop van de afspanning Sint-Barbara. Het vroegere "Tramstraatje" wordt een brede weg: de "Schouwburgplaats".

1 juni 1936

Jozef De Lille bezorgt de provinciale dienst "Gevaarlijke, Ongezonde en Ongemakgevend Bedrijven" een tekening van de Schouwburg. Het voorstel wordt goedgekeurd door de bestendige deputatie op 6 november 1936.

19 juli 1936

De bouwaanvraag voor de nieuwe Schouwburg wordt ingediend. Architect is Robert Hebb, schoonbroer van Gabriël De Lille.

19 oktober 1937

De vergunning "tot in werking houden van de kinema en schouwspelzaal" in de Schouwburg wordt toegestaan door de gemeente en op 13 november door de bestendige deputatie.

28 november 1937

Jozef De Lille legt de eerste steen van de Schouwburg, de kelders zijn dan al aangelegd.

31 juli 1938

De Schouwborg wordt ingehuldigd en ook het 50-jarig bestaan van 't Getrouwe Maldeghem wordt gevierd. Jozef en Eugeen De Lille spreken voor een bomvolle zaal de feestredes uit.

Naast filmvoorstellingen worden er in de Schouwborg ook culturele, didactische en politieke activiteiten georganiseerd, waarvan vele met een Vlaams-nationalistische strekking.

Inhuldiging van de Schouwborg in 1938, met op de foto ook de tram Breskens-Maldegem.

1888—1938
OP ZONDAG 31 JULI
en MAANDAG 1 AUGUSTUS 1938
wordt het VIJFTIJDJARIG bestaan
gevierd van 't meest verspreide weekblad
't GETROUWE MALDEGHEM
Te samen met de
sde VLAAMSCHE KERHIS
in het park van "t Getrouwe" en de
INHULDIGING van den SCHOUWBURG
25.000 frank geschenken worden geboden
aan de b.zoekers en aan de trouwe
lezers van 't Getrouwe.
PROGRAMMA :
ZATERDAG 30 JULI : aankondiging
der verjaarsfeesten door vreugdescho-
ten.
ZONDAG 31 JULI : Poorten open te
1.30 ure.
Te 11 ure. Plechtige Inhuldiging van
den Nieuwen Schouwborg en Tenta-
stelling der prijzen in de halle van den
Kunstkring op het gel'k'kvoers van den
Schouwborg.

Aankondiging in 't Getrouwe Maldeghem van de opening van de Schouwborg in 1938.

De projectiecabine kort voor de verbouwing tot bibliotheek in 1985 met de originele projector type Gaumont uit 1939, gerestaureerd en bewaard door CAMOB (foto's Noël Ryheul).

25 september 1938

Eerste filmvoorstelling: "De Robijn van het Eldoradobosch". Er zijn wekelijks vier vertoningen met journaal, voorfilm en hoofdfilm (1 op zaterdag, 2 op zondag en 1 op maandag). Inkom 3 BEF, balkon 4 BEF.

DE SCHOUWBURG
Het cinemasizoen in de nieuwe
Schouwborg begint op Zondag 25 Septem-
ber met de groote Metro-Goldwyn-film
**DE ROBIJN VAN HET
ELDORADOBOSCH**
Een der grootste filmen van de Metro.

25 september 1938, eerste filmvoorstelling.

19 december 1938

Eerste toneelvoorstelling: "Antje" door 't Daghet in den Oosten.

't Daghet in den Oosten
voert op in de SCHOUWBURG
op Maandag 19 December 1938,
om 7,30 ure
het knappe blijspel in drie bedrijven
— ANTJE —

19 december 1938, eerste toneelvoorstelling.

11 april 1939

Feestzitting in een propvolle Schouwborg n.a.v. de overwinning van de De Lilles bij de verkiezingen. Na een politiek akkoord met het VNV (Vlaams Nationaal Verbond) komen zij op met het VNB (Vlaams Nationaal Blok). Jozef wordt opnieuw volksvertegenwoordiger, Leon senator, Eugeen is reeds in 1936 tot provincieraadslid verkozen.

De Schouwborg tijdens de oorlogsjaren

10 mei 1940

Duitsland valt België binnen, begin van de Achttiendaagse Veldtocht.

26 mei 1940

Bij de beschieting van Maldegem krijgt de Schouwborg drie voltreffers in de voorgevel, de zaal houdt stand. Op 27 mei bereiken de eerste Duitse soldaten om 18 uur de Schouwborgplaats. 's Anderendaags capituleert het Belgische leger.

6 juli 1940

De gevel wordt hersteld, na een onderbreking sinds 5 mei wordt de cinema heropend met de Duitse film "Boccaccio". 't Getrouwe Maldeghem verscheen vier weken niet wegens schade aan de drukkerij.

— Maandag, 27 Mei, 18e oorlogsdag.

Dezen namiddag schieten de Belgische en Duitsche kanonnen tegelijkertijd op Maldegem. Honderde woningen worden getroffen. De granaten vliegen tot de school van de wijk Donk waar wij ons schuil houden.

De drukkerij ontvangt drie vreeselijk zware granaten, die de daken, de glazen wanden en bevolering verwoesten doch de machines minder zware schade berokkenen.

De Schouwborg krijgt drie voltreffers op zijn voorgevel, doch weerstaat. Het huis van dokter De Lille wordt door twee obussen geschonden en dit van Antoon De Lille door niet minder dan zeven treffers beschadigd.

De eerste Duitse soldaten komen om 6 uur in den namiddag aan de Schouwborgplaats.

't Getrouwe Maldeghem, 27 mei 1940. Eerste nummer na een onderbreking van vier weken wegens het uitbreken van de oorlog op 10 mei.

De Schouwburg wordt de broedplaats van de collaboratie in Maldegem. De DeVlag (Duits-Vlaamse Arbeidsgemeenschap), het VNV, de Zwarte Brigade, de Dietse Meisjesscharen, het Algemeen Vlaams Nationaal Jeugdverbond en andere Vlaams-nationalistische Duitsgezinde organisaties komen er samen.

Nazi-propagandafilms en -voordrachten worden geprogrammeerd waarop oostfrontstrijders (Waffen-SS en Vlaams Legioen), Hitlerjeugd en Duitslandarbeiders worden geronseld.

De verjaardagen van Hitler worden er gevierd. "Soldaten Tournees" worden georganiseerd voor de Duitse soldaten en leden van de DeVlag.

't Getrouwe Maldegem propageert volop de DeVlag, het VNV en Vlaams-nationalistische groeperingen. Het schepencollege herdoopt op 15 februari 1942 de Schouwburgplaats en de huidige 39ste Linielaan tot Reimond Tollenaerstraat. Tollenaere, leider van de Dietse Militie-Zwarte Brigade, sneuvelde op 22 januari 1942 aan het oostfront.

De Schouwburg: een Maldegemse bioscoop tijdens de Tweede Wereldoorlog

Tijdens de bezetting worden de Belgische geschreven, gesproken en gefilmde media gecontroleerd door de Wehrmacht en meer specifiek door de Propaganda-Abteilung Belgien (PAB). De PAB vaardigt ideologische, nationalistische en raciale verordeningen uit, zoals het verbod op Amerikaanse en Britse films, de weigering van Joden als bioscoop eigenaars en vanaf augustus 1942 ook als bezoekers.

Ondanks het gewijzigde filmaanbod blijft de Schouwburg, beheerd door Gabriël en Leon De Lille en goed voor 570 zitplaatsen, tijdens de oorlog veel bezoekers trekken. Er worden gemiddeld twee tot drie films per week vertoond.

De films hebben in hoofdzaak een ernstige of komische ondertoon, waarbij de politiek slechts bijzaak is voor het publiek. De Schouwburg vertoont daarnaast ook expliciet nazi-propagandistische prenten, dat gebeurt dan vooral op filmavonden van de lokale afdelingen van de DeVlag en het VNV.

2 november 1941

"Jud Süß": antisemitische nazi-propagandafilm, in 1940 geproduceerd in opdracht van Joseph Goebbels, de Duitse minister van Propaganda.

12 december 1941

Officiële opening van de "DeVlaghaard", het DeVlaglokaal op het gelijkvloers van de Schouwburg, met plechtige installatie van de DeVlag-cel Maldegem. Dr. Eugeen De Lille wordt celleider. Gastspreker is Jef Van de Wiele, algemeen leider van de DeVlag.

26 april 1942

"Sieg in Polen": propagandafilm over de blitzkrieg van Hitler in Polen. De film wordt op zondagmorgen aangeboden door de Algemene SS-Vlaanderen en de DeVlag en wordt hernomen op 22 mei en 24 juli.

13 - 17 juli 1942

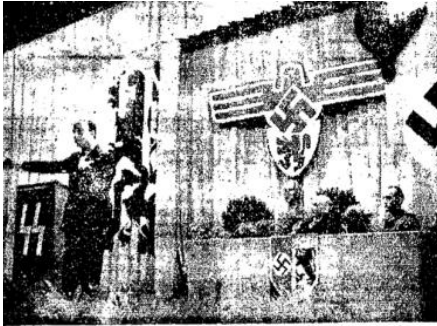
Vlaams-Duitse Culturele Week: het Volkstoneel speelt "Ulenspiegel", dr. Fr. Castle spreekt over Duitse literatuur in verband met Vlaanderen en er is een tentoonstelling "Schoon Vlaanderen", met tekeningen en aquarellen gemaakt door Duitse soldaten.

22 september 1942

Filmavond van de DeVlag met de expliciete nazi-film "Bismarck", een combinatie van geschiedenis en propaganda voor het Derde Rijk.

9 oktober 1942

Tijdens een “Grootsche Oostfronthulde en Werving” in de grote zaal van de Schouwburg roept René Lagrou, stichter van de Algemene SS-Vlaanderen, mannen op voor het oostfront.

René Lagrou, leider van de Algemene SS-Vlaanderen, roept op 9 oktober 1942 in de Schouwburg mannen op voor het oostfront.

11 februari 1943

Filmavond van de DeVlag met de anticommunistische nazi-film “S.A.-Mann Brand” van Franz Seitz, uitgebracht in 1933.

19 april 1943

In de DeVlaghaard wordt 's avonds de verjaardag van Hitler gevierd, ook in 1944 wordt zijn verjaardag gevierd.

Podium in de DeVlaghaard voor een Hitlerverjaardag met zijn buste, gemaakt door Frans Tinel.

29 april 1943

Laatste optreden in de Schouwburg van 't Daghet in den Oosten met “Over twaalf dagen... tegen middernacht”. De toneelgroep, waarvan dr. De Lille voorzitter is, trad er regelmatig op. Dit was o.a. het geval in 1938 bij de opening, op 18 januari 1943 met “Freuleken”, op 15 maart 1943 met “Antje”, ten voordele van Winterhulp, en op 15 april 1943 met “Dolle Hans” t.g.v. het 25-jarig bestaan van de groep.

17 augustus 1943

Filmavond van het VNV met de nationaal-socialistische propagandafilm “Mann für Mann”, het epos over de aanleg van de Duitse Autobahnen.

Antisemitische en nationaalsocialistische propagandafilms.

20 oktober 1943

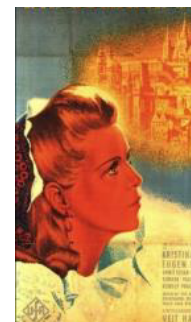
In de DeVlaghaard is er een “kameraadschapsbijeenkomst” voor de Hitlerjeugd. De Maldegemse jeugd wordt opgeroepen om toe te treden.

3 december 1943

Filmavond van het VNV met de antisemitische nazi-propagandafilm “Leinen aus Irland”, met nog een vertoning op 25 juli 1944.

8 - 13 januari 1944

De succeskleurenfilm “Die Goldene Stadt” wordt vijfmaal gedraaid.

De kleurenfilm “Die Goldene Stadt”, de meest gedraaide film tijdens de oorlog.

“De gefopte bruidschatjager”, de laatste film tijdens de bezetting.

31 juli 1944

Laatste filmvoorstelling in de Schouwburg tijdens de bezetting: “Kohliesels Töchter”, Nederlandse titel “De gefopte bruidschatjager”.

• **3 september 1944**

't Getrouwe Maldeghem verschijnt voor de laatste maal.

• **12 september 1944**

Maldegem wordt bevrijd. Dr. Eugene De Lille en zijn echtgenote zijn ondertussen reeds naar Duitsland gevlucht.

• **31 oktober 1944**

De Schouburg komt onder toezicht van de Dienst van het Sekwester, door de wet van 23 augustus 1944 waren de bezittingen van collaborateurs onder verzekerde bewaring gesteld.

• **12 mei 1945**

De Schouburgplaats wordt het Canadezenplein. Jaren later wordt dit opnieuw de Schouburgplaats.

Een nieuwe start voor de Schouburg

• **14 september 1946**

Eerste naoorlogse filmvoorstelling t.g.v. Maldegem kermis: de Britse avonturenfilm "De dief van Bagdad". Naast filmvertoningen worden er opnieuw bals, toneel- en cabaretvoorstellingen georganiseerd. Ook het café wordt heropend en uitgebaat door Jozef Olivier, vanaf 1949 door Gerard Thomaes.

Aankondiging van de heropening van de cinema en het café in de Schouburg in september 1946, t.g.v. Maldegem kermis.

Aankondiging op 20 oktober 1946 van de film "The Great Dictator" uit 1940 van en met Charlie Chaplin, een parodie op Hitler en Mussolini.

Inkometickets Ciné Schouburg 1950 en 1962.

• **7 maart 1948**

"Tarzan in de woestijn" is de laatste filmvoorstelling onder sekwester. Roger De Vleeschouwer uit Gent neemt vanaf 1950 de uitbating van de cinema over, in de wintermaanden zijn er wekelijks meer dan 1000 bezoekers.

• **30 maart 1954**

Start van een culturele filmclub met elke maand een "betere film", ingeleid door een "bevoegd persoon".

• **18 oktober 1959**

Bij de vertoning van "En God schiep de vrouw", een film van Roger Vadim met Brigitte Bardot, wordt tijdens de zondagsmis vanop de preekstoel verkondigd dat nu ook in Maldegem zondige en te mijden films worden vertoond. Dit is de beste reclame die de uitbater zich kan wensen, de Schouburg loopt vol!

• **28 november 1964**

Laatste aankondiging in Vrij Maldegem van een filmvoorstelling in de Schouburg: "De slag van Napels". De steile opmars van het nieuwe medium, de televisie, wordt de doodsteek voor lokale cinema's, ook voor de Schouburg. Het doek valt...

Na 1964 blijft het Schouburgcomplex nog ruim twintig jaar een trekpleister voor het uitgaansleven in de gemeente. In de weekends is het een ontmoetingsplaats voor de jongeren uit Maldegem en omstreken. Dancing Stereo, het café en de vele bals en optredens zorgen er voor plezier en vertier. In februari 1985 wordt het gebouw aangekocht door het gemeentebestuur van Maldegem, met de bedoeling er de bibliotheek in onder te brengen. Daarmee wordt een definitief punt gezet achter een jarenlange (politieke) zoektocht naar een nieuwe locatie voor de Maldegemse bibliotheek.

Van bioscoop naar dancing en feestzaal (1964 - 1986)

In de loop van 1964 worden in de Schouwburg de laatste filmvoorstellingen gegeven en verandert de bestemming naar dancing en feestzaal.

In de daaropvolgende jaren groeit Maldegem uit tot dé uitgaansbuurt van de streek, met tal van feestzalen en dancings: Cecilia, die ook nog filmvoorstellingen geeft, de voormalige cinema Rio, de Gilde, The Scotch, The Pussy Cat Bar en de Discoclub in de kelder van het Jeugdhuis.

Met de opening van de Josaphat (1964) en de Stereo Dancing Club 2 (1966) zet de Schouwburg de toon voor het uitgaansleven in Maldegem en omstreken.

De oudejaarsavondbals worden een begrip, het centrum loopt op oudejaarsavond en nieuwjaarsmorgen vol met feestvierders die van bal naar bal trekken. Carnaval, de Verbroederingsfeesten en de Sinksenfeesten in de Europatenten de Vreeze trekken massa's volk.

19 september 1964

Opening van dancing Josaphat in de benedenzaal van de Schouwburg.

19 december 1964

Openingsbal in de bovenzaal van de Schouwburg met het optreden van The Ropes en The Jaguars. Er zijn 600 zitplaatsen.

27 maart 1965

Eerste verkiezing van Miss Vlaanderen in de Schouwburg met het optreden van Anneke Soetaert.

In 1965 wordt voor de eerste keer een Miss Vlaanderen-verkiezing gehouden in de Schouwburg, de start van een nieuw leven voor het gebouw.

Burgemeester Georges De Muylt drukt in zijn openingsrede de hoop uit dat al de krachten zouden mogen samengebundeld worden om in eendracht een betere en schonere gemeente uit te bouwen, waar het goed wonen is.

Goed wonen houdt in: er werkgelegenheid vinden, kunnen genieten van familiale en sociale tegemoetkomingen en voordelen, maar er ook aangename, goede en talrijke recreatiemogelijkheden vinden.

Waarom ontspanning elders gaan zoeken als er in de eigen gemeente voldoende gelegenheid toe is? Dat was in Maldegem nog niet het geval, maar er wordt een gelukkig initiatief geboren dat voor het eerst van start gaat op zaterdag 27 maart 1965 met de verkiezing van Miss Vlaanderen.

De Miss Vlaanderen-verkiezingen worden een tijdlang een jaarlijkse traditie in de Schouwburg. In 1967 worden er door de BRT zelfs opnamen gemaakt voor het razend populaire TV-programma "Echo".

1 mei 1965

Vlaams-Europees jongerencongres in de Schouwburg, ingericht door de Europese Federalistische Unie, met een 200-tal deelnemers uit Oost-, West-, Zeeuws- en Frans-Vlaanderen.

18 september 1965

Kermisbal met Eddy Richards, The Gains en Freddy Teddy in de Josaphat, opening van de Pussy Cat Bar in de Nieuwstraat. Eddy Richards was de Maldegemse leadzanger-gitarist van The Musketeers, zijn echte naam was Richard Blomme. In 1964 bracht hij een single uit: "La nuit est là / Moi je donnerai ma vie". Hij overleed op 11 maart 2023, hij was 78 jaar.

16 oktober 1965

Studenten- en jongerenclub GHIA-bal met de Jaguars in de Josaphat.

15 januari 1966

Bal van Hout en Bouw in de Schouwburg met de Maldegemse "platenzanger" Eddy Richards. Dit bal wordt een jaarlijkse traditie.

12 februari 1966

Knalbal van het Koninklijk Atheneum in de Schouwburg met Roger Declercq and his Combo en Eddy Richards.

26 februari 1966

Reuze-Bal van de studenten- en jongerenclub GHIA met het TV-showorkest van Tony Dua, Han Verne, Dave Dutch en Willy Lustenhouter.

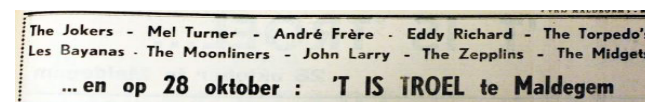
18 december 1966

Opening van de Stereo Dancing Club 2 in de bovenzaal van de Schouwburg met The Atlantics, Nancy Dee, Jos Baudewijn en medewerking van de BRT. De Stereo is iedere zondag open van 16.00 tot 24.00 uur. DJ's zorgen voor de muziek, met bijna wekelijks een optreden van een "beatgroep" zoals Eddy Richards and The Musketeers, The Torpedo's, The Skyrockets, The Shake Spears, The Jaguars, The Beatniks, Little Jimmy and the Sharks, The Midgets, The Faunes en twee Beat-Girls, The Telstars en nog vele andere formaties.

28 oktober 1967

"'t Is Troel" met The Jokers, Mel Turner, André Frère, Eddy Richards, The Torpedo's, Les Bayanas, The Moonliners, John Larry, The Zepplins en The Midgets, georganiseerd door de Jeugdraad in alle zalen van Maldegem. Met één ticket heeft men toegang tot vier zalen: Schouwburg, Cecilia, Rio en Gilde. Een toeristentreintje verbindt alle zalen. Ook in de latere jaren prijken grote namen op de affiche, zoals Jess & James van de Europese hit "Move", Johan Stollz, Zwarte Lola, Mike Verdrengh (bekend van het toenmalige TV-programma "Binnen en Buiten"), ...

De Schouwburg is een succes. Vanaf november 1964 tot eind 1973 zijn er, naast de dancing, nog meer dan 120 evenementen in de Schouwburg. Op 8 oktober 1973 heropenen Adrie en Charline Dierings-de Vreeze het gelijkvloers.

Later nemen Europatenten de Vreeze de Stereo over. In het zaaltje op het gelijkvloers komt tijdelijk nog een lunapark.

In november 1980 opent in de Stationsstraat de vernieuwde Gilde, vele bals en T-dansants verhuizen naar die nieuwe zaal. Dit wordt de doodsteek voor het geplande MOC (Maldegems Ontmoetingscentrum).

In de weekends blijft de Stereo populair als dancing. In de jaren 1974 tot 1983 zijn er, naast de Stereo-dancing, nog een 60-tal evenementen in de Schouwburg.

16 september 1983

Heropening van dancing Stereo in de Schouwborg. Radio Saturnus heeft voor drie jaar een huurcontract afgesloten met Leon De Lille, eigenaar van de Schouwborg. De Stereo wordt het fanclublokaal van de lokale radio. De opbrengst financiert de radiuitzendingen.

Ter gelegenheid van Maldegem Kermis heropende Radio Saturnus de Stereo die nu een onderdeel is van de v.z.w. Radio Saturnus. Namens de gemeente werden zij gelukgewenst door schepen De Ceuninck.

24 november 1984

Radio Saturnus publiceert in Vrij Maldegem een aantal bedenkingen bij de 'geruchten' omtrent de herbestemming van de Schouwborg. Men vindt het jammer dat er geen alternatief zal zijn voor de 500 à 600 jongeren die wekelijks de Stereo bezoeken. Tevens wordt gewezen op de financiële implicaties voor het radiostation.

Onder impuls van Radio Saturnus groeit de Stereo uit tot dé trekpleister voor jongeren die ontspanning en muzikale ambiance zoeken op zaterdagavond en zondagmiddag.

Saturnus krijgt de kans om de Schouwborg aan te kopen, maar kan niet ingaan op het aanbod. Het is uiteindelijk de gemeente die, na het debacle van het MOC, in februari 1985 de Schouwborg zal aankopen met de bedoeling het complex dringend om te bouwen tot bibliotheek.

In Vrij Maldegem meldt Radio Saturnus, die een bron van inkomsten dreigt te verliezen, dat de zaterdag- en zondagactiviteiten zullen blijven doorgaan zolang het huurcontract loopt (zomer 1986).

Uiteindelijk zal Saturnus de baan moeten ruimen voor de bibliotheek. Het café verhuist naar een aanpalende woning, die gekocht wordt door de gemeente. De Maldegemse jeugd blijft verweesd achter, alternatieve ontmoetingsplaatsen zijn er amper. Ook de Cultuurraad, bij monde van voorzitter Pol Verheylezoon, is zwaar ontgoocheld en stelt de vraag "wat met de vrije tijd?"

Op zoek naar een nieuwe bibliotheek (1970 - 1984)

Vanaf de jaren 70 is de gemeente op zoek naar een nieuwe locatie voor de bibliotheek. Het Oud Schepenhuis, gelegen naast het Oud Stadhuis, is te klein geworden en voldoet niet meer aan de eisen van een plaatselijke openbare bibliotheek (POB).

Tijdens de gemeentelijke verkiezingscampagne van 1970 beloven de drukingsgroep M80 en de Maldegemse Eenheidslijst de uitbouw van het voormalige Hospitaal Sint-Arnoldus, eigendom van de COO (nu OCMW), tot cultureel centrum (CC) met daarin een nieuwe bibliotheek.

Het COO-bestuur wil de gebouwen echter niet afstaan, maar wenst ze zelf te gebruiken. Op de gemeenteraad van 5 mei 1974 wordt beslist de bibliotheek onder te brengen in het Sint-Annakasteel.

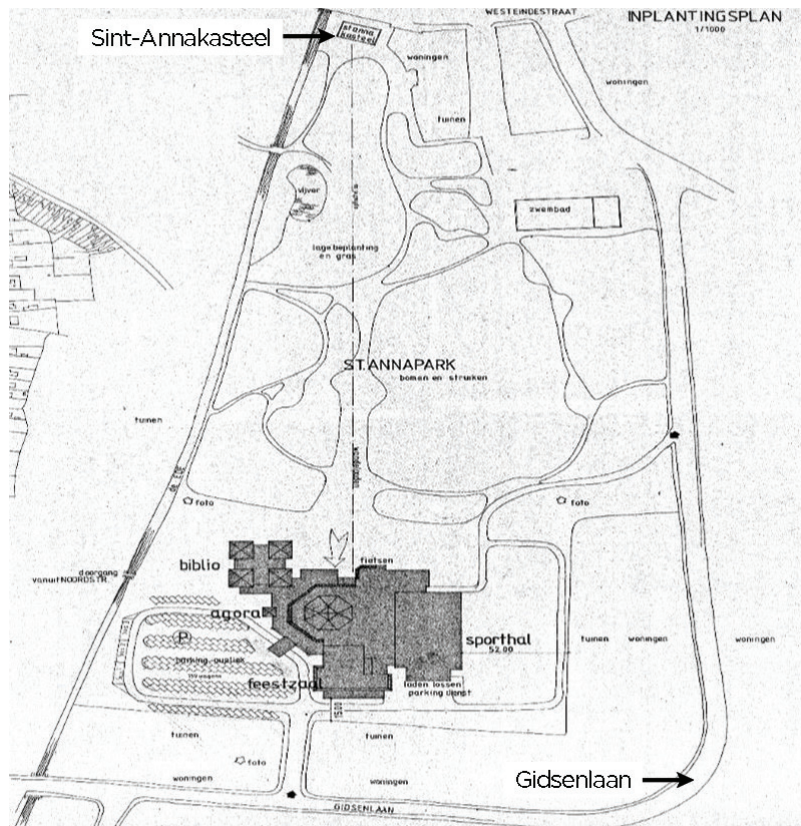
De Cultuurraad wijst op de nood aan een cultureel centrum in Maldegem en wordt daarin gesteund door de provinciale culturele dienst.

De Commissie van Advies inzake Nederlandstalige Culturele Centra komt op 17 juni 1975 ter plaatse en verwerpt de piste van het Sint-Annakasteel wegens te klein en een gebrekkige stabiliteit.

De Commissie van Advies spreekt zich uit voor een volledig nieuw cultureel centrum naast de reeds geplande "sportschuur" achter het park.

26 juni 1975

Goedkeuring door de gemeenteraad voor het bouwen van een cultureel centrum (CC) achter het Sint-Annapark met als eerste fase een bibliotheek, de sloop van het Sint-Annakasteel en de machtiging aan het College van Burgemeester en Schepenen (CBS) om een ontwerper aan te stellen.

Inplanting MOC

• **2 september 1975**

Het CBS geeft de architecten Paul Bekaert en Eric Verstraete opdracht een bibliotheek te ontwerpen als eerste fase van het CC en geeft de intercommunale WITAB opdracht een sportschuur te ontwerpen en te bouwen achter het Sint-Annapark.

• **27 oktober 1975**

Rika De Backer-Van Ocken, minister van Vlaamse Aangelegenheden, gaat akkoord met het advies van de Commissie van Advies voor het bouwen van een bibliotheek als onderdeel van het CC.

• **11 februari 1976**

De gemeenteraad keurt het voorontwerp van de bibliotheek als eerste fase van het CC goed. Het Sint-Annakasteel moet toch behouden blijven.

• **26 oktober 1976**

Het hoofdbestuur van Stedenbouw en Ruimtelijke Ordening vraagt een volumestudie van het totale CC én de sportschuur. Het concept "Maldegems Ontmoetingscentrum" (MOC) is geboren.

• **1 januari 1977**

Fusie van Maldegem, Adegem en Middelburg.

• **1 maart 1978**

De gemeenteraad keurt het voorontwerp van het MOC goed (CC cat. C), raming zonder sportschuur: 105 875 000 BEF.

• **28 maart 1979**

Het plan van de sportschuur moet aangepast worden aan de nieuwe eisen van BLOSO en geïntegreerd worden in het MOC.

• **2 maart 1982**

Het ontwerp van het MOC - inclusief sporthal - wordt geraamd op 166 487 250 BEF.

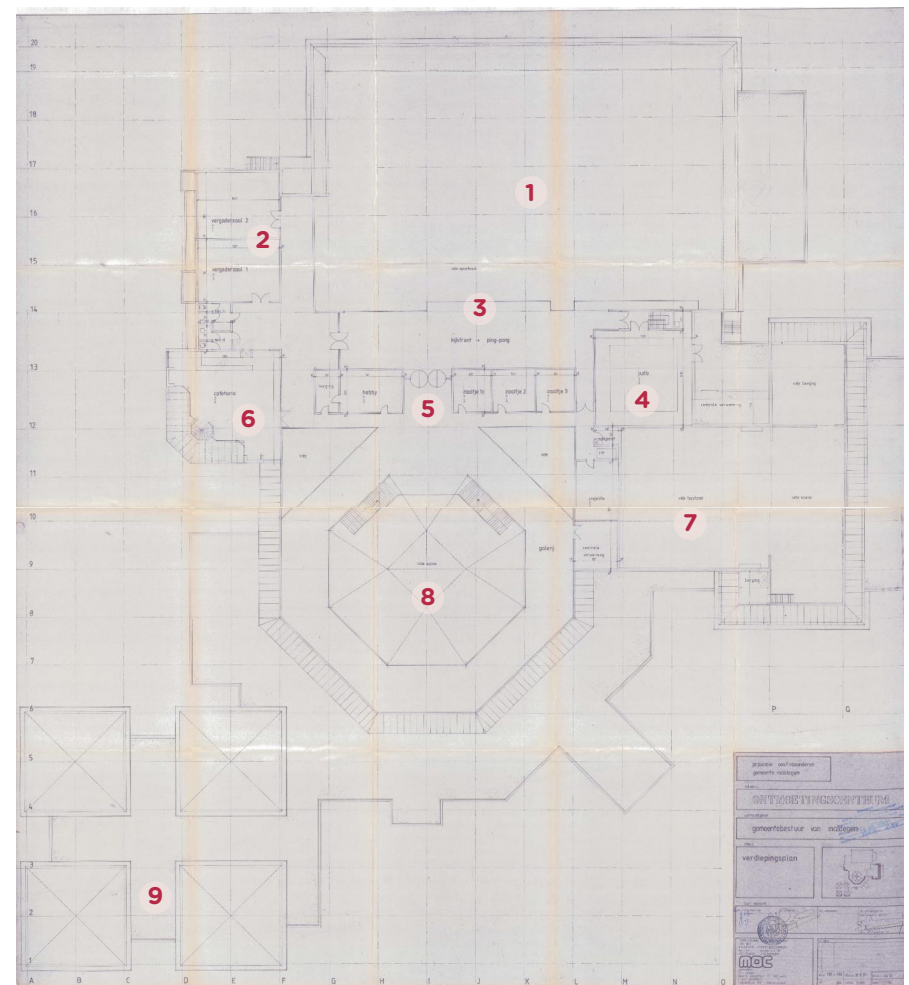
• **19 april 1982**

Het CBS levert de bouwvergunning af voor het MOC.

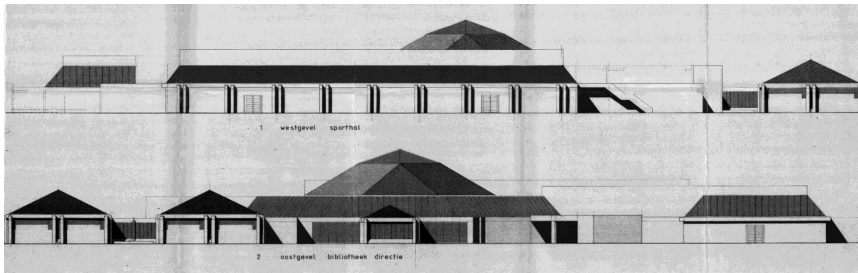
Gelijkvloers MOC

1 sporthal	7 inkom park
2 polyvalente zaal	8 agora
3 opwarmkeuken	9 kinderopvang
4 kleedkamers sport	10 inkom Gidsenlaan
5 cafetaria	11 administratie
6 feestzaal	12 bibliotheek

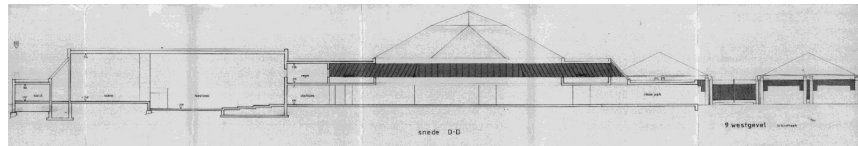

Verdieping MOC

1 vide sporthal	6 cafetaria
2 vergaderzalen	7 vide feestzaal
3 kijkfront sporthal	8 vide agora
4 judozaal	9 vide bibliotheek
5 hobbyzaaltjes	

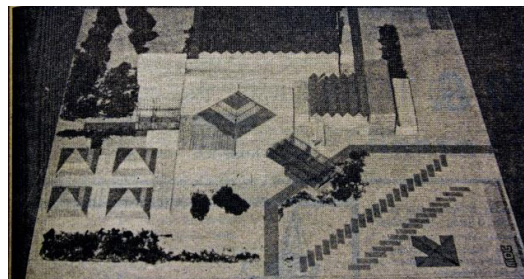
Gevels MOC: west- en oostgevel

Snedes MOC

Vrij Maldegem, 21 maart 1980: Eric Verstraete, Laurent Osaer, Georges De Muyt, William Van Poelvoorde, Remi De Jaeger, Adriaan Van Landschoot en Richard Michiels debatteren in het Jeugdhuis bij de maquette van het MOC.

Om het project financieel haalbaar te maken, wordt de uitvoering van het Maldegems Ontmoetingscentrum (MOC) in fasen voorzien:

- Fase 1:** bibliotheek, administratieve lokalen, kinderdagverblijf, sanitair, agora (water- en winddicht)
- Fase 2:** cafetaria, vergaderzalen en sporthal
- Fase 3:** feestzaal en afwerking agora

• **25 juni 1982**

De Commissie van Advies voor Nederlandstalige Culturele Centra keurt het project en de fasering goed.

• **8 juli 1982**

Vlaams minister van Cultuur Karel Poma keurt 60% subsidiëring goed voor de fasen 1 en 3.

• **6 augustus 1982**

Vlaams minister van Cultuur Karel Poma keurt de fasering goed met prioriteit voor de bibliotheek, de feestzaal en de agora.

• **10 oktober 1982**

Gemeenteraadsverkiezingen.

• **17 november 1982**

De gemeenteraad keurt het uitvoeringsdossier van de eerste fase van het MOC goed.

• **16 mei 1983**

Brief van provinciegouverneur Roger De Kinder, met de boodschap: "Ik heb de eer u mede te delen dat aan de beslissing dd° 17 november 1982 van de gemeenteraad, waarbij het ontwerp van bovenvermelde werken wordt vastgesteld, goedkeuring wordt onthouden."

De bibliotheek komt in de Schouwborg (1985 - 1989)

De gouverneur is tot het besluit gekomen dat het project een financieel avontuur zal worden voor de gemeente. Dit is zeer verwonderlijk, aangezien minister Poma reeds 60% subsidie heeft toegezegd. Het CBS onderneemt een poging om het dossier terug vlot te krijgen en verkrijgt alsnog de toelating om tot de uitvoering van fase 1 over te gaan. Maar zover komt het niet: de financieel ongunstige tijden in de tachtiger jaren en het feit dat de Gilde ondertussen volledig is vernieuwd en er bezwaren rijzen vanuit katholieke hoek, worden de doodsteek voor het volledige MOC-project. Voor de bibliotheek echter dringt de tijd, want als er geen uitbreiding komt zullen de subsidies van overheidswege geschrapt worden. Daarom wordt uitgekeken naar een alternatief. Uiteindelijk zal de Schouwborg de noodoplossing worden.

20 februari 1985

De gemeenteraad beslist unaniem de Schouwborg aan te kopen voor 9 500 000 BEF, met de bedoeling er de plaatselijke openbare bibliotheek (POB) te huisvesten. De Schouwborg maakt voortaan deel uit van het gemeentelijk patrimonium. Dat ook de oppositie zich kan vinden in deze aankoop, is niet verwonderlijk: kritische stemmen binnen de minderheid bestempelden het MOC in het verleden immers als een luxe- of prestigeproject.

26 november 1986

De gemeenteraad geeft de goedkeuring voor de uitvoering van de aanpassingswerken aan en in de Schouwborg, noodzakelijk voor een optimale functionering als POB.

15 december 1986

Het CBS stelt Eric Verstraete, ingenieur-architect, aan als ontwerper voor de uitvoering van de verbouwingswerken in de Schouwborg.

20 december 1986

Overleg op het gemeentehuis met het CBS, de bibliothecaris, de technische dienst en de Cultuurraad over de sport- en culturele infrastructuur. Er komt kritiek op de verbouwing van de Schouwborg. De Cultuurraad zal een oplisting maken van de noden en behoeften.

15 september 1987

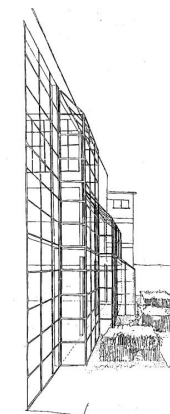
Op de gemeenteraad stelt schepen De Jaeger de plannen voor van de verbouwing van de Schouwborg tot bibliotheek.

28 oktober 1987

De gemeenteraad keurt het voorontwerp goed.

11 december 1987

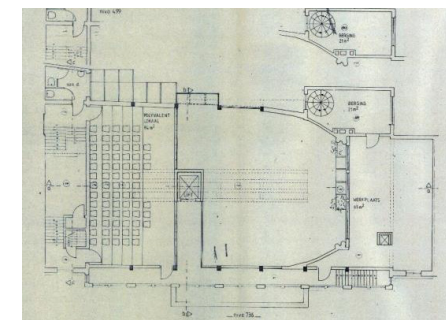
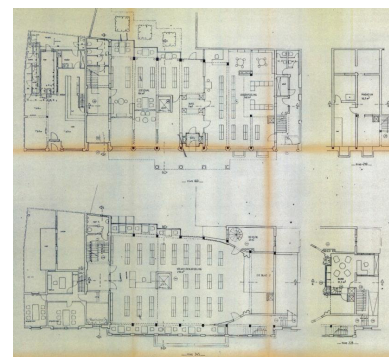
Aanbesteding 1ste fase (dak en ramen).

Schetsen voorontwerp

Ontwerp bibliotheek (1987)

In het ontwerp wordt ook het vroegere "Riethuis" opgenomen, het pand naast de Schouwborg dat de gemeente eveneens heeft aangekocht. De bovenverdieping wordt vanuit de Schouwborg toegankelijk gemaakt als vergaderruimte, maar die doorgang is nooit gebruikt geworden. Het café op het gelijkvloers van de Schouwborg, sedert 1973 uitgebaat door Adrie Dierings en Charline de Vreeze, zal in juli 1987 naar daar verhuizen. In 1995 kopen Adrie en Charline het pand.

Ontwerp bibliotheek

• **10 mei 1988**

Oplevering 1ste fase.

• **4 juli 1988**

Aanbesteding 2de fase (ruwbouw en afwerking).

• **9 oktober 1988**

Gemeenteraadsverkiezingen.

• **5 december 1988**

Aanbesteding 3de fase (aanverwante technieken) en 4de fase (meubilair).

• **3 oktober 1989**

De schoolkinderen van de drie lagere scholen verhuizen in stoet de 35 000 boeken (15 ton) van de oude naar de nieuwe bibliotheek.

• **21 oktober 1989**

Inhuldiging van de nieuwe bibliotheek door Gaston Geens, voorzitter van de eerste autonome Vlaamse Executieve. De eerste week komen 1079 bezoekers naar de bibliotheek!

De uiteindelijke kostprijs bedraagt 51 825 506 BEF, incl. btw en ereloon. De hogere overheid geeft 6 340 361 BEF subsidie voor de aankoop van het gebouw en het meubilair.

Affiche t.g.v. de opening van de bibliotheek in de Schouwburg, ontwerp Elise Lamotte.

Reorganisatie en renovaties van de bibliotheek (2016 - 2023)

Zevenentwintig jaar na de opening is de bibliotheek aan een dringende opfrisbeurt toe, niet alleen op het vlak van inrichting, afwerking en techniek, maar ook organisatorisch.

Toch bezit het imposante gebouw ook kwaliteiten die hun oorsprong vinden in de tijd toen de bibliotheek nog een schouwburg was: een interieur met grote en hoge ruimtes, alsook een strakke en sobere binneninrichting. Bij de renovatie van de bibliotheek worden deze elementen behouden en zelfs versterkt.

Er komt een uitbreiding aan de achterzijde ter hoogte van de beglaasde stalen erker, die uitgebroken wordt. Naast de noodzakelijke ruwbouwwerken voor de uitbreiding omvatten de werken eveneens: de vernieuwing van de ramen met zonnewering en aan de achterzijde een luifel en groengevel, het na-isoleren van bestaande gevels, de aanpassing van het auditorium, een gedeeltelijke vernieuwing van de bevloering, het vervangen van de stookketel door een gascondensatieketel, de aanpassing van verwarming en elektriciteit, regenwatervoorziening voor het sanitair, schilderwerken, asbestverwijdering, kelderdichting, de heraanleg van de binnentuin met leesterras, een gescheiden rioleringsstelsel met waterinfiltratie en tenslotte de aanpassing van het meubilair binnenin.

• **25 juni 2016**

Het CBS beslist de bibliotheek te reorganiseren, te renoveren en uit te breiden, en stelt AIKO architecten en ingenieurs aan voor de opmaak van het ontwerp.

• **16 januari 2017**

Het CBS keurt de bouwaanvraag goed.

• **6 februari 2017**

Het CBS keurt het uitvoeringsontwerp goed.

• **17 maart 2017**

Openbare aanbesteding van de werken.

• **3 april 2017**

Het CBS gunt de opdracht voor een bedrag van 664 289,03 EUR, incl. btw.

• **2 mei 2017**

Aanvang van de werken. De bibliotheek vindt een tijdelijk onderkomen in de polyvalente zaal van de K-ba aan de Mevrouw Courtmanslaan.

• **31 augustus 2017**

De voorlopige oplevering wordt geweigerd door de ontwerper.

• **11 september 2017**

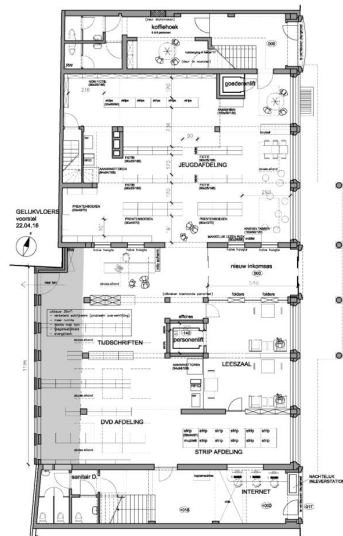
Het CBS keurt de weigering van de voorlopige oplevering goed.

• **21 oktober 2017**

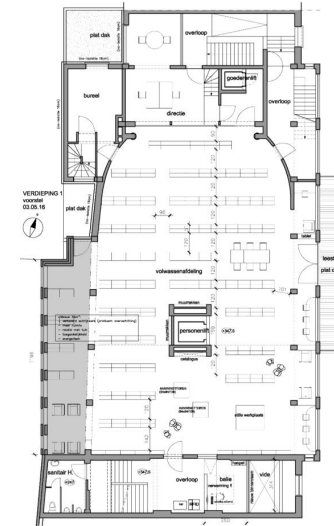
Exact 28 jaar na de opening in 1989: inhuldiging van de gerenoveerde en uitgebreide bibliotheek, die in gebruik kan genomen worden niettegenstaande de werken nog niet zijn opgeleverd wegens enkele onafgewerkte posten.

• **5 september 2018**

Laattijdige voorlopige oplevering van de werken.

Uitbreiding gelijkvloers

Uitbreiding verdieping

Oude achtergevel

Nieuwe achtergevel met leesterras

Drieëndertig jaar na de opening van de bibliotheek is het oude dak aan renovatie toe. De dakopbouw is vanuit energetisch oogpunt niet optimaal en de asbesthoudende golfplaten aan de achterzijde moeten verwijderd worden.

De volledige dakopbouw van de hellende daken aan de voor- en achterzijde, met inbegrip van de isolatie en de afwerking, wordt verwijderd tot op de betonnen gordingen. De nieuwe dakopbouw wordt uitgevoerd in geïsoleerde zelfdragende sandwich-dakelementen, geplaatst op de bestaande betonnen gordingen.

De nieuwe dakbedekking bestaat aan de voorzijde uit dakpannen, aan de achterzijde uit geprofileerde staalplaten.

Op het dak worden zonnepanelen geplaatst. Alle daken (hellende en platte) worden voorzien van een permanente valbeveiliging. Er worden drie nieuwe dakvensters geplaatst in het hellend dak aan de voorzijde, om natuurlijk daglicht binnen te brengen in de opslagruimte.

De platte daken worden nagezien en onderzocht, waar nodig worden de daklagen hersteld en bijkomend geïsoleerd.

• **22 augustus 2022**

Het CBS beslist om dakrenovatiowerken aan de bibliotheek uit te voeren en stelt AIKO architecten en ingenieurs aan voor de opmaak van het ontwerp.

• **14 november 2022**

Het CBS keurt de bouwaanvraag goed.

• **14 april 2023**

Het CBS gunt de opdracht voor 552 344,10 EUR, incl. btw.

• **26 april 2023**

Aanvang van de werken.

• **27 september 2023**

Oplevering van de werken.

• **14 september 2024**

Officiële inhuldiging van de gerenoveerde bibliotheek.

Bibliotheek: van fichebak tot harde schijf

De digitale revolutie heeft het bibliotheeklandschap de voorbije decennia grondig hertekend. De informatie- en communicatietechnologie creëert indrukwekkende mogelijkheden, niet alleen qua aanbod maar evenzeer qua gebruiksfaciliteiten. Dit leidde in de loop der jaren ook tot ingrijpende wijzigingen op het vlak van infrastructuur.

De vroegere uitleenbalie verdween en maakte plaats voor meerdere zelfuitleentoestellen, waar je bibliotheekmaterialen inscant die je ontleent of terugbrengt. Buiten het gebouw, aan de voorgevel, is er ook een inleverbus aangebracht waarin je materialen buiten de openingsuren kunt deponeren. Boeken verlengen of reserveren kun je trouwens van thuis uit.

Online catalogi en interbibliotheccair leenverkeer brengen honderdduizenden titels binnen handbereik. Technologische evoluties in het medialandschap hebben geleid tot het opdoeken van de CD-afdeling. Anno 2024 houdt de DVD-afdeling alsnog stand.

De bibliotheek profileert zich meer dan ooit als een ontmoetingsplek, waar niet alleen ruimte is voor het ontlenen of raadplegen van boeken, tijdschriften en kranten, maar ook voor het organiseren van leesbevorderende, ontspannende en creatieve activiteiten voor jong en oud zoals voorleeshalfuurtjes, digiworkshops, STEM-activiteiten, ...

Voorleeshalfuurtje

Digipunt en Digiworkers

STEM-activiteit

Coderdojo

TECTEX

FabLab

Colofon

Bronnen en literatuur

't Getrouwe Maldeghem - <https://archieff.maldegem.be/databank>

Vrij Maldegem - Drukkerij Van Hoestenbergh, Maldegem.

Hugo Notteboom heeft als heemkundige heel wat interessante lectuur gepubliceerd over de geschiedenis van de Maldegemse Schouwburg tot 1964:

- Vrij Maldegem (vanaf maart 1985 - vijf artikels): "De merkwaardige geschiedenis van de Maldegemse Schouwburg".
- "In onze tijd..." - 100 jaar Adegem - Maldegem - Middelburg, 1986, Heemkundige Kring Het Ambacht Maldegem: "De geschiedenis van de Schouwburg".
- Heemkundig jaarboek 2007, Heemkundige Kring Het Ambacht Maldegem: "Naar de cinema... Maldegems cinemageschiedenis".
- Heemkundig jaarboek 2008, Heemkundige Kring Het Ambacht Maldegem: "Nog over de Maldegemse cinema's".
- Appeltjes van het Meetjesland - jaarboek 2012, Historisch Genootschap van het Meetjesland: "Geschiedenis van de DeVlag Maldegem, cel Vader De Lille".

Roel Vande Winkel, hoofddocent aan het Instituut voor Mediastudies (KU Leuven), doet onderzoek en publiceert omtrent de filmdistributie in bezet België. De website www.cinema-in-bezet-belgie.be (2020) biedt een overzicht van de filmprogrammatie en de organisatie van de bioscoopsector tijdens de Tweede Wereldoorlog in België.

Britt Huybrechts heeft, als studente Geschiedenis, in het kader van een stage bij het Instituut voor Mediastudies (KU Leuven) alle filmvertoningen in bezet Maldegem in een database ondergebracht en de films geïdentificeerd. Een overzicht vind je op:

www.cinema-in-bezet-belgie.be/en/cinema/CIN00653.html.

Op de website van Appeltjes van het Meetjesland gaat zij in het artikel "De Schouwburg... een Maldegemse bioscoop tijdens de Tweede Wereldoorlog" (2021) dieper in op een aantal aspecten van de Schouwburg tijdens de Tweede Wereldoorlog, aan de hand van het digitaal gearchiveerde weekblad "'t Getrouwe Maldeghem" en de website "Cinema in bezet België" (www.appeltjes-meetjesland.be/de-schouwburg-een-maldegemse-bioscoop-tijdens-de-tweede-wereldoorlog).

Danny Coene behandelde in zijn licentiaatsverhandeling (Sociologie - KU Leuven, 1985) de besluitvorming van de gemeente Maldegem bij de plannen voor de culturele infrastructuur: "Chronologisch en feitelijk verslag van de ontwikkelingen i.v.m. de culturele infrastructuur in de gemeente Maldegem".

Koenraad De Ceuninck publiceerde, in het kader van zijn licentiaatsverhandeling (Politieke Wetenschappen - UGent, 2003), een uitvoerig artikel over de recente politieke geschiedenis van Maldegem. Daarin wordt ook de uitbouw van de culturele infrastructuur van de gemeente belicht: Heemkundig jaarboek 2005, Heemkundige Kring Het Ambacht Maldegem: "Zestig jaar lokale politiek in Maldegem. Een terugblik".

Aiko architecten en ingenieurs waren de ontwerpers van het MOC in 1982, de bibliotheek in 1989, de reorganisatie van de bibliotheek in 2017 en de verduurzaming ervan in 2023 (dakrenovatie en plaatsen van zonnepanelen).

Dank aan

Eric Verstraete (Erfgoedcomité Maldegem) en **Patrick Meire** (Werkgroep Bibliotheek Maldegem) voor de samenstelling van deze brochure.

Etienne Dhont (Open Monumentendag Maldegem), **Hugo Notteboom** (Heemkundige Kring Het Ambacht Maldegem en Historisch Genootschap van het Meetjesland), **Filip Lasoen** (Radio Saturnus), **Noël Ryheul** (Camob), **Robert Van Moortel** en **Thomas De Grootte** (gewezen bibliothecarissen Bibliotheek Maldegem), medewerkers lokaal bestuur Maldegem, weekblad Vrij Maldegem en Aiko architecten en ingenieurs voor het ter beschikking stellen van tekst-, foto- en illustratiemateriaal en/of deelname aan het panelgesprek "Van Schouwburg tot Bibliotheek" t.g.v. Open Monumentendag 2023.

Volg ons op:

- facebook.com/gemeente_maldegem
- instagram.com/gemeente_maldegem
- maldegem.be

Bibliotheek Maldegem

Schouwburgplaats 3, 9990 Maldegem
050 71 55 22
bibliotheek@maldegem.be

**Scan de QR-code of surf naar
maldegem.be/historiek-schouwborg en ontdek de
volledige historiek van de Schouwborg!**

maldegem.be